

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
БРЧКО ДИСТРИКТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ВЛАДА БРЧКО ДИСТРИКТА
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ
И ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

BOSNA I HERCEGOVINA
BRČKO DISTRIKT
BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA BRČKO DISTRIKTA
ODJEL ZA PROSTORNO PLANIRANJE
I IMOVINSKO PRAVNE POSLOVE

БУЛЕВАР МИРА 1. 76100 БРЧКО ДИСТРИКТ БИХ
ТЕЛЕФОН: 049 240 817. ФАКС: 049 240 691.

www.bdcentral.net

БУЛЕВАР МИРА 1. 76100 БРЧКО ДИСТРИКТ БИХ
ТЕЛЕФОН: 049 240 817. ФАКС: 049 240 691.

**Analiza prikupljenih podataka o kvalitetu zraka na području Brčko
distrikta BiH za period od 01.04. do 30.04. 2018. god.**

ЛОКАЦИЈА МЈЕРЕНЈА:

- PSC Brčko -

1. UVOD

Mobilna stanica je opremljena sa analizatorima i meteorološkim sensorima za mjerenje zagađujućih materija u zraku (sumpornog dioksida, dušikovih oksida, ugljičnog monoksida, lebdećih čestica LC_{10} i ozona) kao i meteoroloških parametara (temperatura zraka, vlažnost zraka, globalno sunčevo zračenje, pravac i smjer vjetra).

Ovom analizom obuhvaćen je period mjerenja od 01.04. do 30.04.2018. godine na lokaciji **na parking prostoru Pododjela za javni saobraćaj i održavanje vozila (PSC Brčko) (GŠ: 44°53'03.7"S – GD: 18°47'21.6"l).**

MOBILNA STANICA ZA PRAĆENJE KVALITETA ZRAKA NAMIJENJENA JE ZA PRAĆENJE KVALITETE OKOLNOG ZRAKA (IMISIJE) NA ODREĐENOJ LOKACIJI UZIMAJUĆI U OBZIR SVE OKOLNE POJEDINAČNE (TAČKASTE) IZVORE ZAGAĐENJA, A DOBIVENI PODACI (KAO I OVA ANALIZA) SLUŽE KAO POLAZNA OSNOVA ZA SVE OSTALE EVENTUALNE AKTIVNOSTI ČIJI JE CILJ POBOLJŠANJE KVALITETA ZRAKA U BRČKO DISTRIKTU BiH.

1.1. Zakonski okvir

Članom 4. Zakona o zaštiti zraka (Sl. glasnik BD BiH br. 25/04, 1/05, 19/07) definirani su **granična vrijednost kvalitete zraka, ciljana vrijednost kvalitete zraka, vrijednost uzbune i prag informiranja.**

Granična vrijednost kvalitete zraka znači razinu određenu na osnovi znanstvenog znanja, s ciljem izbjegavanja sprečavanja ili smanjivanja štetnih utjecaja na ljudsko zdravlje i/ili životni okoliš u cjelini; ova razina se mora dostići u određenom razdoblju i kasnije ne smije biti prekoračena.

Ciljana vrijednost znači razinu određenu s ciljem izbjegavanja više dugotrajnih štetnih utjecaja na ljudsko zdravlje i/ili životni okoli u cjelini; ova razina se mora dostići u određenom razdoblju gdje je to moguće.

Prag informiranja znači razinu iznad koje postoji rizik po ljudsko zdravlje usred kratkog izlaganja za iznimno osjetljive dijelove stanovništva i o kome je potrebno dati najnovije informacije.

Vrijednost uzbune znači razinu iznad koje postoji rizik po ljudsko zdravlje prilikom kratkog izlaganja i na kojem će biti poduzeti direktni koraci.

Članom 7. i 8 Pravilnika o monitoringu kvalitete zraka (Sl. glasnik BD BiH 30/06) utvrđene su nadležnosti i informiranje javnosti o kvalitetu zraka dobivenih iz sistema za praćenje kvalitete zraka na području Brčko distrikta BiH.

Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11) - u daljem tekstu Pravilnik, utvrđene su granične i ciljane vrijednosti kvaliteta zraka, pragovi informiranja i uzbune.

Na osnovu člana 10. stav (1) navedenog Pravilnika granične vrijednosti kvaliteta zraka u cilju zaštite zdravlja ljudi su:

Zagađujuća materija	Period uzorkovanja	Granična vrijednost ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Maksimalna dopuštena vrijednost ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
SO ₂ * (sumpor dioksid)	1 sat	350	500
SO ₂ *	24 sata	125	-
NO ₂ * (dušikov dioksid)	1 sat	200	300
NO ₂ *	24 sata	80	120
NO ₂ *	Kalendarska godina	40	60
Benzen	Kalendarska godina	5	10
LČ 10 * (lebdeće čestice < 10 μm)	24 sata	50	75
Dim	Kalendarska godina	50	75
CO * (ugljični monoksid)	8 sati	10.000	16.000
O ₃ * (ozon)	8 sati	120	-
Pb (olovo) u LČ ₁₀	Kalendarska godina	0,5	1
Cd (kadmij) u LČ ₁₀	Kalendarska godina	0,005	-
Mn (mangan) u LČ ₁₀	Kalendarska godina	0,15	-
SO ₄ (sulfati) u LČ ₁₀	24 sata	30	-
SO ₄ u LČ ₁₀	Kalendarska godina	20	-
As (arsen) u LČ ₁₀	Kalendarska godina	0,006	-
Ni (nikal) u LČ ₁₀	Kalendarska godina	0,02	-
H ₂ S (vodoniak sulfid)	1 sat	7	10
H ₂ S	24 sata	5	-
H ₂ S	Kalendarska godina	2	-
NH ₃ (amonijak)	24 sata	100	-
NH ₃	Kalendarska godina	30	-
LČ _{2,5} (lebdeće čestice < 2,5 μm)	Kalendarska godina	25	30

NAPOMENE:

- (1) Granična vrijednost zagađujuće materije SO₂ za period uzorkovanja od 1 sat, ne smije biti prekoračena više od 24 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (2) Granična vrijednost zagađujuće materije SO₂ za period uzorkovanja od 24 sata, ne smije biti prekoračena više od 3 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (3) Granična vrijednost zagađujuće materije NO₂ za period uzorkovanja od 1 sat, ne smije biti prekoračena više od 18 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (4) Granična vrijednost zagađujuće materije H₂S za period uzorkovanja od 1 sat, ne smije biti prekoračena više od 7 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (5) Granična vrijednost zagađujućih materija NO₂, SO₄ u LČ₁₀, H₂S i NH₃ za period uzorkovanja od 24 sata, ne smije biti prekoračena više od 7 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (6) Granična vrijednost lebdećih čestica LČ₁₀ za period uzorkovanja od 24 sata, ne smije biti prekoračena više od 35 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (7) Granična vrijednost zagađujuće materije O₃ ne smije biti prekoračena više od 21 puta u toku jedne kalendarske godine.

Zagađujuće materije koje su u tablici označene znakom * mjere se mobilnom stanicom za praćenje kvalitete zraka u Brčko distriktu BiH.

Na osnovu člana 14. stav (1) Pravilnika **pragovi informiranja i uzbune** su:

Zagađujuća materija	Period uzorkovanja	Prag informiranja (µg/m ³)	Vrijednost uzbune (µg/m ³)
SO ₂ *	1 sat	-	500
NO ₂ *	1 sat	-	400
O ₃	1 sat	180	240

Napomena: za primjenu člana 14. stav (1) vrijednosti iz tablice moraju biti prekoračene u najmanje tri uzastopna sata.

1.2. Korištene metode mjerenja i uzorkovanja zagađujućih materija

ANALIZATOR	ZAGAĐUJUĆA MATERIJA	KORIŠTENA METODA
HORIBA APMA-370	UGLJIČNI MONOKSID – CO	BAS ISO 4224 Ambijentalni zrak - Određivanje ugljičnog monoksida - Nedisperzivna IR spektrometrijska metoda
HORIBA APSA-370	SUMPOR DIOKSID – SO ₂	BAS ISO 10498 Ambijentalni zrak - Određivanje sumpor dioksida - Metoda UV fluorescencije
HORIBA APNA-370	DUŠIKOVI OKSID I – NO _x , NO ₂ , NO	BAS ISO 7996 Ambijentalni zrak - Određivanje masene koncentracije oksida dušika - Kemiluminiscentna metoda
HORIBA APOA-370	OZON – O ₃	BAS ISO 13964 Kvalitet zraka - Određivanje ozona u vanjskom zraku - Metoda ultravioletne fotometrije
VAREWA F-701-20	LEBDEĆE ČESTICE – LČ ₁₀ (PM ₁₀)	BAS ISO 10473 Ambijentalni zrak - Mjerenje mase čestične materije na filteru - Metoda apsorpcije beta zraka
Sistem za uzorkovanje	--	BAS ISO 4219 Kvalitet zraka - Određivanje plinovitih spojeva sumpora u ambijentalnom zraku - Oprema za uzorkovanje
Sofver za analizu i izvještavanje	--	IOVIS ver. 1.4/05.2007 (proizv. Gemi GmbH)

2. SAŽETAK REZULTATA MJERENJA

2.1. Zagađujuće materije

Tabela 1. Maksimalno izmjerene srednje vrijednosti zagađujućih materija prema periodu uzorkovanja i prekoračenja graničnih vrijednosti propisanih Pravilnikom u periodu od 01.04. do 30.04. 2018. godine:

Zagađujuća materija	Datum uzorkovanja	Vrijeme uzorkovanja	Maksimalna izmjerena srednja vrijednost ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) prema periodu uzorkovanja (h)			Prekoračene propisane granične vrijednosti, pragovi informisanja i vrijednosti uzbune (DA / NE)								Podaci o ruži vjetrova u odnosu na lokaciju i vrijeme uzorkovanja	
			1 h	8 h	24 h	GV 1h	GV 8h	GV 24h	MDV 1h	MDV 8h	MDV 24h	PI 1h	VU 1h	Smjer	Brzina (m/s)
SO ₂	21.04.2018.	13:00-14:00h 24h	350,98	x	92,54	DA	-	NE	NE	-	-	-	NE	Sjeveroistočni Jugozapadni	1,12 0,67
NO ₂	03.04.2018. 05.04.2018.	22:00-23:00h 24h	54,26	x	16,54	NE	x	NE	NE	x	x	x	x	Južni Jugoistočni	0,86 0,89
O ₃	25.04.2018. 28.04.2018.	14:00-15:00h 16:00-00:00h	108,46	86,76	x	-	NE	-	-	-	-	NE	NE	Sjeverozapadni Jugoistočni	1,78 1,56
LČ ₁₀	18.4.2018.	24h	x	x	50,47	-	-	DA	-	-	NE	-	-	Zapadni	1,12
	20.4.2018.	24h	x	x	54,56	-	-	DA	-	-	NE	-	-	Južni	1,43
	22.4.2018.	24h	x	x	54,19	-	-	DA	-	-	NE	-	-	Zapadni	0,77
	23.4.2018.	24h	x	x	67,94	-	-	DA	-	-	NE	-	-	Zapadni	0,73
CO	03.04.2018.	00:00-08:00h	x	790,0	x	-	NE	-	-	NE	-	-	-	Jugoistočni	0,57

LEGENDA: **GV** – granična vrijednost; **MDV** – maksimalno dopuštena vrijednost; **PI** – prag informiranja; **VU** – vrijednost uzbune; " - " – vrijednost nije definirana Pravilnikom za naznačenu zagađujuću materiju

Tabela 2. Prosječne dnevne (24h) vrijednosti zagađujućih materija u periodu od 01.04. do 30.04. 2018. god.:

R. br.	INTERVAL	LČ ₁₀ (µg/m ³)	SO ₂ (µg/m ³)	NO ₂ (µg/m ³)	O ₃ (µg/m ³)	CO (mg/m ³)
1.	1.4.2018.	x	42,03	2,36	73,30	0,29
2.	2.4.2018.	x	49,23	6,67	72,90	0,34
3.	3.4.2018.	x	58,30	12,88	54,56	0,59
4.	4.4.2018.	x	68,28	11,95	52,60	0,56
5.	5.4.2018.	x	72,62	16,54	52,36	0,49
6.	6.4.2018.	x	39,23	3,12	62,92	0,29
7.	7.4.2018.	x	42,99	4,72	57,00	0,35
8.	8.4.2018.	x	44,89	3,64	59,70	0,30
9.	9.4.2018.	x	47,05	3,84	64,56	0,24
10.	10.4.2018.	x	48,25	6,62	58,28	0,30
11.	11.4.2018.	x	45,18	9,39	53,78	0,34
12.	12.4.2018.	x	72,57	6,94	55,42	0,32
13.	13.4.2018.	x	51,71	5,59	66,70	0,25
14.	14.4.2018.	x	46,43	3,93	66,16	0,23
15.	15.4.2018.	x	43,74	3,56	58,28	0,20
16.	16.4.2018.	x	43,47	5,99	59,04	0,28
17.	17.4.2018.	39,22	34,43	2,15	69,94	0,22
18.	18.4.2018.	50,47	32,51	3,36	80,54	0,25
19.	19.4.2018.	49,10	40,62	4,30	72,48	0,27
20.	20.4.2018.	54,56	38,14	4,38	71,78	0,25
21.	21.4.2018.	48,49	92,54	6,52	62,30	0,27
22.	22.4.2018.	54,19	49,26	4,62	67,04	0,26
23.	23.4.2018.	67,94	54,46	6,39	65,44	0,25
24.	24.4.2018.	x	45,98	3,44	70,90	0,20
25.	25.4.2018.	x	58,22	4,06	69,74	0,21
26.	26.4.2018.	x	52,06	3,05	71,90	0,19
27.	27.4.2018.	x	44,75	1,24	73,60	0,19
28.	28.4.2018.	x	63,98	6,55	77,22	0,19
29.	29.4.2018.	x	67,42	2,89	83,66	0,15
30.	30.4.2018.	x	61,79	4,97	77,06	0,19
Prosjeci za 4. mj. 2018.:		52,00	51,74	5,52	66,04	0,28

Napomena:

"x" – Oprema / analizator nije bio u funkciji

2.2. Metereološki parametri

Temperatura

Prosječna temperatura iznosila je **14,23 °C**, najniža izmjerena temperatura bila je **-6,3 °C**, a najviša **28,6 °C**.

Relativna vlažnost i pritisak zraka

Prosječna relativna vlažnost zraka iznosila je **68,2 %**, a prosječni pritisak zraka **1005 mbar-a**.

Globalno sunčevo zračenje

Prosječna vrijednost globalnog sunčevog zračenja iznosila je **207,6 W/m²**, a najviša izmjerena vrijednost bila je **848,2 W/m²**.

Smjer i brzina vjetra

Prosječni smjer vjetra bio je **južni** a prosječna brzina vjetra iznosila je **1,24 m/s**.

2.3. Faktori konverzije mjernih jedinica *ppb*, *ppm* u $\mu\text{g}/\text{m}^3$, mg/m^3

ANALIZATOR	ZAGAĐUJUĆA MATERIJA	FAKTOR KONVERZIJE
HORIBA APMA-370	UGLJIČNI MONOKSID – CO	1 ppm = 1,16 mg/m ³ = 1160 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
HORIBA APSA-370	SUMPOR DIOKSID – SO ₂	1 ppb = 2,667 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
HORIBA APNA-370	DUŠIKOVI OKSIDI (NO _x , NO ₂ , NO)	1 ppb = 1,91 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
HORIBA APOA-370	OZON – O ₃	1 ppb = 2,00 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

ZAKLJUČAK

Na osnovu prikupljenih podataka o kvalitetu zraka na lokaciji na parking prostoru Pododjela za javni saobraćaj i održavanje vozila (PSC Brčko) za period mjerenja od 01.04. do 30.04.2018. godine zaključak je sljedeći:

1. Sažetak rezultata mjerenja sumpornog dioksida SO₂ iz tabele 1. u tački 2. ove analize pokazuju da je dana 21.04.2018. godine u vremenu od 13:00 do 14:00 sati došlo do prekoračenja vrijednosti GV1h, gdje je prosječna najviša satna vrijednost iznosila **350,98** µg/m³, dok je istog dana prosječna 24-satna vrijednost iznosila **92,54** µg/m³. Vrijednosti GV24h, MDV1h i VU1h nisu prekoračene.
2. Sažetak rezultata mjerenja dušikovog dioksida NO₂ iz tabele 1. u tački 2. ove analize pokazuju da je dana 03.04.2018. godine u vremenu od 22:00 do 23:00 sati izmjerena najviša satna vrijednost od **54,26** µg/m³, dok je dana 05.04.2018. godine izmjerena prosječna najviša 24-satna vrijednost od **16,54** µg/m³, što znači da vrijednosti GV1h, GV24h, MDV1h, MDV24h i VU1h nisu prekoračene.
3. Sažetak rezultata mjerenja ozona O₃ iz tabele 1. u tački 2. ove analize pokazuju da je dana 25.04.2018. godine u vremenu od 14:00 do 15:00 sati prosječna najviša satna vrijednost iznosila **108,46** µg/m³, dok je dana 28.04.2018. godine izmjerena prosječna najviša 8-satna vrijednost od **86,76** µg/m³. Vrijednosti GV8h, P11h i VU1h nisu prekoračene.
4. Sažetak rezultata mjerenja lebdećih čestica LČ₁₀ iz tabele 1. u tački 2. ove analize pokazuju da je:
  - dana 18.04.2018. godine prekoračena vrijednosti GV24h gdje je prosječna 24-satna vrijednost iznosila **50,47** µg/m³,
  - dana 20.04.2018. godine prekoračena vrijednosti GV24h gdje je prosječna 24-satna vrijednost iznosila **54,56** µg/m³,
  - dana 22.04.2018. godine prekoračena vrijednosti GV24h gdje je prosječna 24-satna vrijednost iznosila **54,19** µg/m³,
  - dana 23.04.2018. godine prekoračena vrijednosti GV24h gdje je prosječna 24-satna vrijednost iznosila **67,94** µg/m³.
5. Rezultati mjerenja ugljičnog monoksida CO pokazuju da je dana 03.04.2018. godine u vremenu od 00:00 do 08:00 najviša prosječna 8-satna vrijednost iznosila **790,0** µg/m³, što znači da vrijednosti GV8h i MDV8h nisu prekoračene.

Prilog:

- Fotosnimak lokacije mobilne stanice za praćenje kvalitete zraka

U Brčkom, 13.04.2018. godine

Izveštaj sačinio:

Matija Antić, stručni referent za zaštitu okoliša

LOKACIJA MOBILNE STANICE

PSC BRČKO

Legenda

- Gradski stadion
- Mobilna stanica za pracenje kvaliteta zraka (lokacija: PSC Brcko)

Mobilna stanica za pracenje kvaliteta zraka (lokacija: PSC Brcko)

E 18°47'44.16"

N44°52'52.32"

